

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl soudcem Mgr. Kamilem Tojnerem v právní věci

žalobce: **V. P.**, nar. X.
st. přísl. Ruská federace
bytem X.
zastoupen JUDr. Matějem Šedivým, advokátem
sídlem Václavské náměstí 831/21, Praha 1

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra ČR**,
sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 24. 2. 2025, č. j. OAM-1364/ZA-ZA11-P06-2024,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 24. 2. 2025, č. j. OAM-1364/ZA-ZA11-P06-2024, **se ruší** a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 12 270 Kč, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku, k rukám právního zástupce žalobce.

Odůvodnění:

1. Žalobce se domáhá zrušení v záhlaví uvedeného rozhodnutí žalovaného (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž bylo rozhodnuto, že se mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále jen „zákon o azylu“) neuděluje.
2. Žalobce v žalobě namítá, že správní orgán nepostupoval dle § 3 správního řádu, tedy nevedl řízení způsobem, který by přispěl ke správnému zjištění skutkového stavu, přičemž nebylo dostatečně zohledněno azylově relevantní pronásledování žalobce. Žalobce v úvodu své žaloby rekapituluje průběh správního řízení. Dále zmiňuje svůj strach z pronásledování ze strany Ruské federace (dále jen „Rusko“) z důvodů vlastních politických přesvědčení ve vztahu k válečnému konfliktu na území Ukrajiny a z důvodu skutečnosti, že na Ukrajině významnou část svého života pobýval. V důsledku toho se obává, že by mohl být vystaven riziku účasti v bojích na Ukrajině. Připomíná, že X a že si osvojil hodnoty České republiky, které jsou v rozporu s postupy Ruska, se kterými se neztotožňuje.
3. Žalovaný ve svém vyjádření navrhuje zamítnutí žaloby. Popírá oprávněnost námitek, rozhodnutí nepovažuje za vadné, nesprávné, nezákonné či nepřezkoumatelné. V případě tvrzené obavy ohledně nuceného zapojení do bojů na území Ukrajiny odkazuje na napadené rozhodnutí. Dle žalovaného je hlavním důvodem žalobcoví žádosti snaha legalizovat pobyt na území České republiky.
4. Z obsahu správního spisu vyplynuly následující podstatné skutečnosti pro rozhodnutí ve věci samé:
5. Žalobce podal žádost o mezinárodní ochranu dne 8. 10. 2024, předložil ruský cestovní pasu s platností od X. do X., osvědčení o ukrajinském pobytovém oprávnění ze dne X. a ukrajinský řidičský průkaz s platností X. do X.
6. V poskytnutí údajů k žádosti dne 11. 10. 2024 sdělil, že je X. a že se dorozumí X. a X. Narodil se v X. Ve vlasti naposledy bydlel v roce 2020 u X. v X. Od roku 2020 žil na Ukrajině v X. Zde bydlel se X. Z Ukrajiny vycestoval naposledy v únoru roku 2022 do polského X., kde pracoval asi 5 měsíců na základě pracovního víza. Na podzim roku 2022 přicestoval autobusem do České republiky. Nedisponoval přitom žádným vízem nebo povolením k pobytu na území České republiky. V Rusku nebyl nijak politicky aktivní a nebyl členem politické strany nebo jiného politického uskupení. V České republice se v roce 2024 účastnil dvou mítinků na podporu Ukrajiny. Jeho zdravotní stav je X.
7. Svou žádost v rámci poskytnutí údajů k žádosti odůvodnil obavou z návratu na území Ukrajiny, popř. Ruska. Ve vztahu k Ukrajině má pochybnosti, že by byl vlídně přijat jakožto držitel ruského pasu. Ohledně návratu do Ruska se obává, že by byl vyslán bojovat na Ukrajinu, jelikož dle jeho slov existuje více skutečností, které jej s Ukrajinou spojují. Konkrétně zmiňuje X. a dlouhodobost pobytu na území Ukrajiny v minulosti. Zároveň dodává, že v Rusku bydlel krátce a nemá zde žádné zázemí. V neposlední řadě má v České republice X.
8. Při pohovoru konaném dne 11. 10. 2024 uvedl, že se z X. přestěhoval na Ukrajinu již v roce 2000. Na Ukrajině řadu let studoval. Na konci roku 2019 se krátkodobě vrátil do Ruska z důvodu expirace platnosti cestovních dokladů. V březnu roku 2020 odcestoval zpět na Ukrajinu. V průběhu vyřizování vydání dokladů se nevyskytly žádné problémy s výjimkou dílčí nesrovnalosti ohledně adresy. O ukrajinské občanství nepožádal. Na Ukrajině měl pouze trvalý pobyt. Na dotaz žalovaného, zda disponuje doklady, kterými by mohl doložit,

X., předložil žalobce ukrajinský řidičský průkaz a fotokopii svého ukrajinského povolení k trvalému pobytu. K dotazu, z jakého důvodu se nemůže vrátit na Ukrajinu, se odkázal na probíhající válku a skutečnost, že Rusové na Ukrajině zabíjejí Ukrajince, načež považuje za nevhodné, aby se na Ukrajinu vracel s ruským pasem. Možnost odcestování do Ruska nepovažoval za rozumnou s přihlédnutím ke své vazbě na Ukrajinu. Obával se, že by jej orgány Ruska z tohoto důvodu mohly vyslat do války. Základní vojenskou službu dle svého tvrzení neabsolvoval a není si vědom toho, že by k ní byl předvolán. Přesto se obává možnosti, že by do války mohl být nasazen. Na otázku, z jakého důvodu mu nebylo předáno předvolání do armády v rámci vyřizování ruských dokladů, sdělil, že byl ohledně doručení dotazován a vyslovil se, že předvolání mu doručeno nebylo. V Rusku v minulosti neměl žádné potíže, známosti nebo kamarády. Opožděnost své žádosti o mezinárodní ochranu zdůvodňuje strachem z vyhoštění a obavou, že by nebyl českou společností jako Rus akceptován. Teprve až po poradě s právníkem se rozhodl žádost o mezinárodní ochranu podat. Z obdobných příčin nepožádal o prodloužení pracovního víza v Polsku. O povolení k pobytu ani o vízum za účelem legálního setrvání v České republice neusiloval s ohledem na neznalost procesu, který získání předchází.

9. Žalovaný shromáždil podklady zahrnul i několik zpráv o zemi původu, konkrétně Informaci OAMP – Ruská federace – Bezpečnostní a politická situace v zemi, Vybrané otázky z oblasti občanských svobod a lidských práv ze dne 8. července 2024, Informaci OAMP – Ruská federace – Situace navrátilců do Ruské federace po krátkodobém či dlouhodobém pobytu v zahraničí, Zacházení ze strany úřadů a monitoring sociálních sítí ze dne 8. července 2024, Informaci Finské imigrační služby – Ruská federace – Situace branců a mobilizace – aktualizace k 22. srpnu 2024 přeložená 30. září 2024, Informaci OAMP – Ruská federace – Náhradní civilní služba, ze dne 21. března 2024, Informaci OAMP – Ruská federace – Základní vojenská služba, Účast vojáků základní vojenské služby ve válce na Ukrajině ze dne 21. března 2024, Informaci České tiskové kanceláře – Putin podepsal výnos o podzimních odvozech do armády ze dne 30. září 2024 a Zprávu Radio Free Europe/Radio Liberty – Ruský Nejvyšší soud potvrzuje právo odvedenců na výkon náhradní služby ze dne 24. listopadu 2023 přeložená 15. února 2024.
10. Dne 24. 2. 2025 bylo vydáno napadené rozhodnutí, z něž vyplývá, že žalovaný za důvod žádosti považoval obavu žalobce z přímého zapojení do bojů na Ukrajině v případě jeho návratu do vlasti, a to z důvodu jeho dlouhodobého pobytu na Ukrajině. Za druhý důvod žalobcovi žádosti považoval snahu legalizovat žalobcův pobyt na území České republiky. Žalovaný posuzoval žalobcovu žádost pouze ve vztahu k Rusku, jehož je státním příslušníkem. Žalovaný nepovažoval žalobcovu politickou aktivitu za prokazatelnou a významnou z hlediska intenzity, pro kterou by mělo Rusko projevovat zvláštní zájem o jeho osobu. Hrozící nebezpečí ve formě vyslání do bojů na Ukrajině považuje za nepodložené a hypotetické. Tento závěr žalovaný opodstatnil skutečností, že žalobce v minulosti neměl problémy s orgány Ruska. Ze spisových podkladů navíc nemá za prokázané, že by žalobci hrozilo vyslání do války bez ukončeného základního výcviku. Žalovaný zmiňuje že služba v armádě je legitimní státoobčanskou povinností a není důvodu se domnívat, že by povinnost výkonu základní vojenské služby měla být vymáhána diskriminačně. Žalovaný poukazuje na informace uvedené v podkladech, dle kterých je možné být vyzván k podpisu profesionální smlouvy s ruskou armádou, což je dobrovolné, přičemž existují mechanismy obrany s omezeným vlivem nápravy. Žalovaný rovněž upozorňuje, že ve spisových podkladech se udává, že není známo vysílání branců do války v nedávném období, a že k němu dochází jen zřídkakdy. Ruské úřady navíc v čele s prezidentem Putinem explicitně

odmítají, že by byli do války posíláni branci. Co se týče legalizace pobytu na území České republiky, to žalovaný nepovažuje za zákonný důvod k udělení azylu či doplňkové ochrany a odkazuje na instituty pobytového oprávnění dle zvláštního právního předpisu.

11. Městský soud v Praze přezkoumal dle § 75 s. ř. s. napadené rozhodnutí a jemu předcházející řízení v mezích žalobcem uplatněných žalobních bodů a vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu, a to s přihlédnutím k § 32 odst. 9 zákona o azylu a článku 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. 6. 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany.
12. Soud vyšel v dané věci z následujících právních předpisů:
13. Podle ust. § 12 zákona o azylu *„Azyl se cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.“*
14. Podle ust. § 14a odst. 1 zákona o azylu *„Doplňková ochrana se udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště.“*
15. Podle ust. § 14a odst. 2 zákona o azylu *„Za vážnou újmu podle tohoto zákona se považuje a) trest smrti nebo poprava, b) mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu, nebo c) vážné ohrožení života civilisty nebo jeho lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu.“*
16. Podle čl. 9 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. 12. 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (dále jen „kvalifikační směrnice“) *„Aby bylo jednání považováno za pronásledování ve smyslu čl. 1 odst. 1 Ženevské úmluvy, musí být a) svou povahou nebo opakováním dostatečně závažné, aby představovalo vážné porušení základních lidských práv, zejména práv, od nichž se podle čl. 15 odst. 2 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod nelze odchýlit, nebo b) souběhem různých opatření, včetně porušování lidských práv, který je dostatečně závažný k tomu, aby postihl jednotlivce způsobem podobným uvedenému v písmenu a).“*
17. Podle čl. 9 odst. 2 kvalifikační směrnice *„Za pronásledování ve smyslu odstavce 1 mohou být mimo jiné považována tato jednání: (...) e) trestní stíhání nebo trest za odepření výkonu vojenské služby za konfliktu, jestliže by výkon vojenské služby zahrnoval zločiny nebo jednání spadající mezi důvody vyloučení uvedené v čl. 12 odst. 2.“*
18. Podle čl. 12 odst. 2 kvalifikační směrnice *„Státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti jsou vyloučeni z postavení uprchlíka, existují-li závažné důvody se domnívat, že a) se dopustili zločinu proti míru, válečného zločinu nebo zločinu proti lidskosti ve smyslu*

mezinárodních dokumentů obsahujících ustanovení o těchto zločinech; b) se dopustili vážného nepolitického zločinu mimo zemi svého azylu dříve, než byli uznáni uprchlíkem, tj. před vydáním povolení k pobytu na základě přiznání postavení uprchlíka. Za vážné nepolitické zločiny lze považovat zvláště kruté činy, přestože byly údajně spáchány s politickým cílem; c) jsou vinní činy, které jsou v rozporu se zásadami a cíli OSN uvedenými v preambuli a v člancích 1 a 2 Charty OSN.“

19. Žalobce namítá, že skutkový stav nebyl dostatečně zjištěn, jelikož žalovaný nezohlednil azylově relevantní pronásledování, kterému by byl žalobce vystaven v případě navrácení do domovského státu. Žaloba ono pronásledování popisuje ve třech základních aspektech. V první řadě je tím myšleno riziko nedobrovolné účasti žalobce v útočné válce proti Ukrajině a souvisejících aktech ruského terorismu, se kterým se správní orgán dle žalobce nevypořádal správně, když konstatoval, že branná povinnost a povinná vojenská služba jsou základními státoobčanskými povinnostmi. Za druhé žalobce zmiňuje kriminalizaci případného budoucího projevu svého politického přesvědčení v Rusku. Žalobce se zároveň obává, že je vystaven zvýšenému riziku pronásledování z důvodu svých vztahů, které jej spojují s Ukrajinou.
20. Úvodem tohoto přezkumu soud poznamenává, že branná povinnost nemůže být sama o sobě považována za azylově relevantní, a to ani tehdy, je-li spojena s rizikem účasti v bojových akcích ve válečném konfliktu nebo s hrozbou trestní sankce za nenastoupení vojenské služby, což ve své judikatuře potvrzuje i Nejvyšší správní soud (dále jen „NSS“) například v rozsudku ze dne 29. 3. 2004, č. j. 5 Azs 4/2004-49, rozsudku ze dne 7. 8. 2012, č. j. 2 Azs 17/2012-44, nebo usnesení téhož soudu ze dne 25. 7. 2018, č. j. 2 Azs 41/2018-39, ze dne 4. 8. 2015, č. j. 6 Azs 113/2015-30, ze dne 17. 6. 2015, č. j. 6 Azs 86/2015-31, ze dne 22. 7. 2015, č. j. 2 Azs 160/2015-43, ze dne 10. 9. 2015, č. j. 2 Azs 175/2015-34, nebo ze dne 2. 9. 2021, č. j. 9 Azs 159/2021-23.
21. Je nicméně třeba zmínit, že výše uvedené neplatí bezpodmínečně. Ve svém rozsudku ze dne 10. 12. 2021, č. j. 5 Azs 19/2020-45, NSS dovodil, že výkon základní vojenské služby azylově relevantní skutečností není, „pokud se ovšem jedná o plnění takové povinnosti v regulérní armádě demokratického právního státu, které je v souladu s vnitrostátním i mezinárodním právem, a pokud je daným státem respektována možnost odepření výkonu takové vojenské služby z důvodu svědomí či náboženského přesvědčení, ať již zavedením náhradní (civilní) služby nebo jiným způsobem, nebo přinejmenším, pokud takové odepření výkonu vojenské služby není ve smyslu čl. 9 odst. 2 písm. c) směrnice 2011/95/EU trestáno nepřiměřenými nebo diskriminačními sankcemi. Branná povinnost spojená s účastí na ozbrojeném konfliktu naopak může být důvodem pro udělení azylu dle § 12 písm. b) citovaného zákona mimo jiné tehdy, pokud žadateli ve smyslu čl. 9 odst. 2 písm. e) uvedené směrnice hrozí trestní stíhání nebo trest za odepření výkonu takové vojenské služby během konfliktu za situace, kdy by tento výkon mohl zahrnovat přímou či nepřímou účast žadatele na mezinárodních válečných zločinech, zločinech proti lidskosti, jiných vážných nepolitických zločinech nebo činech, které jsou v rozporu se zásadami a cíli OSN, a pokud je zároveň dána souvislost mezi tímto způsobem pronásledování žadatele a azylově relevantními důvody pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) uvedeného zákona, resp. čl. 2 písm. d) a čl. 10 citované směrnice.“
22. Je obecně známou skutečností, že na Ukrajině probíhá ode dne 24. 2. 2022 mezinárodní ozbrojený konflikt, který se týká v podstatě celého území státu, a je aktem mezinárodní agrese, v jejímž rámci ruská vojska páchají zločiny proti míru a lidskosti (viz také rozsudek NSS ze dne 11. 3. 2022, č. j. 6 Azs 306/2021-49). Je tedy zřejmé, že Rusko svými činy proti

Ukrajíně naplňuje zločiny a jednání ve smyslu čl. 12 odst. 2 kvalifikační směrnice (k tomu srov. např. rozsudky Krajského soudu v Praze ze dne 21. 2. 2024, č. j. 40 Az 1/2024-28, či ze dne 31. 1. 2024, č. j. 40 Az 13/2023-22).

23. Z obsahu správního spisu je patrné, že se žalobce nachází v odvodovém věku. Dle Informace OAMP – Základní vojenská služba – Účast vojáků základní vojenské služby ve válce na Ukrajině ze dne 21. března 2024 je evidentní, že základní vojenská služba je v zemi povinná pro osoby od 18 do 30 let věku. Tato zpráva o zemi původu zároveň poukazuje na možnost zapojení vojáků základní vojenské služby do tzv. mírových misí. Dále je nutné přihlídnout ke skutečnosti, že anexe čtyř oblastí Ukrajiny v legislativní rovině umožňuje výkon základní vojenské služby na anektovaných územích Ukrajiny. Tato území jsou optikou ruského režimu vnímána jako součást území Ruska.
24. Zpráva dále vysvětluje, že ruské úřady zjednodušily možnost podpisu profesionální smlouvy s vojáky základní služby. Předchozí požadavek na minimálně tříměsíční vojenskou službu před podpisem profesionální smlouvy byl snížen na jeden měsíc, resp. jeden den s vidinou podpisu roční smlouvy.
25. Zároveň tato zpráva o zemi původu informuje o tom, že ruské úřady včetně nejvyšších představitelů několikrát explicitně odmítly, že by vojáci základní vojenské služby byli cíleně posíláni do bojových operací na Ukrajině či že budou vysíláni do ukrajinských okupovaných a následně anektovaných oblastí (Luhanské, Doněcké, Chersonské a Záporožské). Zpráva místy může vzbuzovat dojem, že vojákům základní vojenské služby zapojení do válečného konfliktu nehrozí. S ohledem na to z ní nelze učinit jednoznačný závěr, zda žalobci vyslání do bojů, či vážná újma v souvislosti s pouhou osobní přítomností na územích, kde se válčí, hrozí či nikoliv. Jako podklad pro zhodnocení této otázky je nedostatečná.
26. Zapojení vojáků základní služby do války nicméně připouští i Informace Finské imigrační služby – Ruská federace – Situace branců a mobilizace, aktualizace k 22. 8. 2024, přeložená 30. 9. 2024. Úloha těchto osob v konfliktu je nejasná. Zpráva dále uvádí, že odvedenci jsou vystavováni nátlaku, lžím a manipulaci, aby podepsali profesionální smlouvu a stali se vojáky z povolání. Za vyhýbání se odvodu hrozí poměrně vysoká pokuta, i trest odnětí svobody. Tyto sankce byly navíc ve druhé polovině roku 2024 zpřísněny. Informace nejsou příliš detailní, lze z nich nicméně dovodit, že určité riziko žalobci v případě návratu do domovské země hrozí. To však žalovaný v rozhodnutí nerefletoval.
27. Dále se soud vyjadřuje k možnosti nahradit působení v armádě náhradní civilní službou, což je další judikaturou dovozený předpoklad toho, aby základní vojenská služba azylovým důvodem nebyla (viz výše citovaný rozsudek ze dne 10. 12. 2021, č. j. 5 Azs 19/2020-45). Žalovaný vycházel z Informace OAMP – Ruská federace – Náhradní civilní služba ze dne 21. 3. 2024. Podle této zprávy však není zřejmé, že by se žalobce mohl v této situaci jednoduše vyhnout základní vojenské službě tím, že by požádal o náhradní civilní službu pouze z toho důvodu, že se nechce účastnit války proti Ukrajině. Zároveň je třeba poukázat na to, že dle zprávy byl zdokumentován nátlak na žadatele v průběhu jednání o náhradní službě, bližší informace však zpráva neuvádí. Soud proto uzavírá, že z dané informace neplyne, že by se žalobce za aktuální situace, tj. po invazi Ruska na Ukrajinu, mohl s přiměřenou pravděpodobností vyhnout základní vojenské službě tím, že požádá o výkon náhradní civilní služby. Zdroje této informace nejsou datovány a rovněž není uvedeno, zda a jak je tato možnost aplikována v praxi.

28. Soud obecně shrnuje, že v případě branné povinnosti a povinné základní vojenské služby v Rusku se nejedná o službu v regulérní armádě demokratického právního státu, která by byla v souladu s mezinárodním právem. Výše uvedené však žalovaný ve svém rozhodnutí nezohlednil, omezil se pouze na konstatování, že služba v armádě je státoobčanskou povinností. Zjištění z Informace Finské imigrační služby nejsou v rozhodnutí uvedeny ve všech relevantních souvislostech a jsou interpretovány zavádějícím způsobem. Obsah zprávy o zemi původu týkající se pouze výkonu základní vojenské služby je pak neurčitý a vnitřně rozporný, nicméně poukazuje k témuž závěru, a tedy, že žalobci by v případě výkonu branné povinnosti skutečně hrozilo nasazení v bojích na Ukrajině nebo osobní přítomnost na územích, kde konflikt probíhá. Navíc vychází z neověřených a nedůvěryhodných prohlášení oficiálních ruských představitelů. Informace čerpající z činnosti ČTK pak trpí tímtež nedostatkem, jde v zásadě o přepis novinového článku této agentury, a nesplňuje proto judikaturní vymezené požadavky na zprávy o zemi původu.
29. Soudu má za to, že žalobou napadené rozhodnutí je v rozporu s podklady ve správním spise a skutkový stav rovněž vyžaduje zásadní doplnění. Z výše uvedeného plyne, že dle informací použitých žalovaným ruská legislativa nasazení vojáků základní vojenské služby do oblastí, kde probíhají boje, umožňuje a k takovému postupu skutečně v některých případech dochází. Shromážděné informace však již neposkytují dostatečně exaktní údaje, aby bylo možné vyhodnotit, zda je dána přiměřená pravděpodobnost, že žalobce může být jako voják základní služby do takových bojových operací vyslán. Z podkladů nelze učinit jednoznačný závěr, zda je možnost domáhat se náhradní civilní služby skutečně bezproblémová, zejména se zřetelem k pobytu žalobce na Ukrajině. Je nezbytné, aby žalovaný v navazujícím řízení shromáždil v tomto směru další informace a tyto náležitě vyhodnotil. Podle jejich výsledků by se žalovaný měl případně zabývat i otázkou, jaké sankce žalobci hrozí za nenastoupení k výkonu vojenské služby.
30. Soud se dále zabýval rovinou politického pronásledování z důvodu uplatňování vlastních politických názorů. Tuto část námítky soud neshledal za důvodnou. Soud prvně připomíná, že důvodem pro udělení mezinárodní ochrany není pouhá nespokojenost se stavem dodržování lidských práv v zemi původu (rozsudek NSS ze dne 21. 11. 2003, č. j. 7 Azs 13/2003-40).
31. Soud současně vyšel z předchozích vyjádření žalobce, ve kterých své obavy z návratu do Ruska s úmyslem vyjadřovat své politické názory nespojoval. V rámci poskytnutí údajů k žádosti o mezinárodní ochranu uvedl, že v Rusku nebyl nijak politicky aktivní. Žalobce sice žalovanému sdělil, že se v České republice účastnil dvou mítinků na podporu Ukrajiny. Nelze ovšem bez dalšího dovodit, že by pro tuto účast měl být žalobce vystaven politickému pronásledování v Rusku, tedy že ruské úřady by v této souvislosti vůči žalobci měly uplatňovat veřejnou moc. Žalobce svou obavu z politického pronásledování pro své politické názory ostatně nevyslovil ani v rámci konaného pohovoru, kdy k dotazu, proč se nemůže vrátit do Ruska, uvedl, že se bojí svého vyslání do armády pro svůj dlouhodobý pobyt na Ukrajině. Toto zdůvodnění poté žalovaný vyhodnotil jako jeden ze stěžejních motivů žalobcovy žádosti. Lze proto uzavřít, že žalobce své obavy z důsledků budoucích vyjádření svých politických projevů v Rusku vyslovil až v rámci svého žalobního návrhu.
32. Rozsudek NSS ze dne 21. 7. 2005, č. j. 3 Azs 303/2004 uvádí, že „*Pokud žadatel o udělení azylu není vystaven žádnému pronásledování nebo diskriminaci z azylově relevantních důvodů resp. nemá z takového pronásledování nebo diskriminace odůvodněný strach, popř. takové skutečnosti ve správním řízení vůbec netvrdí, pak nesplňuje podmínky pro udělení azylu*“.

ve smyslu § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu ve znění zákona č. 2/2002 Sb., a to i přes skutečnost, že pochází ze země s nedemokratických a autoritativním režimem, který zásadním způsobem diskriminuje a potlačuje opozici, resp. osoby zastávající politicky odlišné názory“. Soud shledává, že přestože žalobce v průběhu řízení nevyjádřil obavu z pronásledování z politických důvodů, vyslovil obavu z diskriminačního zacházení.

33. Žalovaný se s tímto dílčím problémem vypořádal v rámci svého posouzení, zda žalobci hrozí azylově relevantní újma v případě, že by byl podroben odvodu. Uzavřel, že nejsou dány indicie k tomu, že by případný odvod do armády byl vůči žalobci uplatňován diskriminačně. Dle názoru soudu se však nedostatečně zabýval otázkou, zda skutečnost, že žalobce prokazatelně dlouhodobě pobýval na území Ukrajiny a X. může mít vliv na odlišné zacházení s žalobcem v případě realizace jeho odvodu do armády, či zda může způsobit jiná rizika, která mu v případě návratu hrozí. Žalovaný mimo jiné vycházel z Informace OAMP – Situace navrátilců do Ruské federace po krátkodobém či dlouhodobém pobytu v zahraničí – Zacházení ze strany státních úřadů a monitoring sociálních sítí ze dne 8. července 2024. Tato zpráva poukazuje na skutečnost, že se na jaře roku 2024 objevily informace o dodatečném dotazování osob na ruských hranicích, včetně dotazů na víza v cestovním dokladu a na povolení k pobytu v zahraničí. Ve stejném období mělo dle zprávy docházet k požadavkům ze strany ruských pohraničních orgánů na vyplnění dotazníku, který mimo osobních otázek zahrnoval rovněž otázky na vztah k Ukrajině, resp. probíhající válce (např. na příbuzné bojující na ukrajinské straně). Ačkoliv se tato praxe měla týkat primárně ruských občanů s dvojím občanstvím, není vyloučeno, že by žalobce mohl být tomuto šetření vystaven. Zpráva dále nerozvádí, jaký význam a následky ruské orgány provedenému dotazníkovému šetření přikládají.
34. Ze shora uvedených důvodů soud shledal žalobní námitku důvodnou a napadené rozhodnutí zrušil podle § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s., neboť skutkový stav vzatý žalovaným za základ napadeného rozhodnutí nemá oporu ve spise a vyžaduje zásadní doplnění. Věc žalovanému současně vrátil k dalšímu řízení podle § 78 odst. 4 s. ř. s. se závazným právním názorem podle § 78 odst. 5 téhož zákona.
35. Žalovanému se ukládá, aby v navazujícím správním řízení obstaral relevantní a aktuální zprávy o zemi původu, které se budou věnovat problematice vojáků základní vojenské služby a možností jejich nasazení v bojích na Ukrajině (se zohledněním bojů i na území Ruska), případně je-li reálně (nikoliv pouze teoreticky) možné nahradit službu v armádě tzv. náhradní civilní službou, a za jakých podmínek se tak může stát. Tyto podklady též uspokojivě zodpoví otázku, zda je na osoby vykonávající základní vojenskou službu vyvíjen nátlak, aby podepsaly profesionální smlouvy a staly se vojáky z povolání. Následně žalovaný posoudí, zda žalobci hrozí reálné riziko, že bude povolán k výkonu základní vojenské služby, zda by její výkon mohl zahrnovat i účast ve válce proti Ukrajině, eventuálně zda je možné, že bude donucen stát se profesionálním vojákem. Žalovaný rovněž přihlédne ke specifické situaci žalobce a obstará si dostatečný podklad, na základě, kterého bude schopen usoudit, zda žalobci hrozí azylově relevantní újma v důsledku jeho předchozího dlouhodobého pobytu na území Ukrajiny a X. Své rozhodnutí zákonným a přezkoumatelným způsobem odůvodní. Přitom vyjde i z toho, že uprchlíkem se osoba může stát i za pobytu v hostitelském státě, neboť azylově relevantní skutečnosti mohou nastat až v této době.
36. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce byl ve věci samé zcela úspěšný, proto mu přísluší právo na náhradu účelně vynaložených nákladů řízení.

Náklady vynaložené žalobcem představují náhradu nákladů právního zastoupení spočívající v odměně za 2 úkony právní služby po 4 620 Kč, tedy celkem 9 240 Kč (§ 7, § 9 odst. 5, § 11 odst. 1 písm. a), d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif, ve znění účinném od 1. 1. 2025, tj. převzetí zastoupení a písemné podání k soudu) a náhradu hotových výdajů po 450 Kč za jeden úkon, celkem 900 Kč (§ 13 odst. 4 téže vyhlášky). Právní zástupce zároveň po celou dobu řízení neuvedl, že by byl plátcem daně ve smyslu § 6 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty. Soud poté z informačních systémů ARES a ADIS a ze své předchozí činnosti zjistil, že plátcem je. Náhradu o tuto daň proto k nákladům řízení připočetl. Celková výše nákladů řízení tak činí částku 12 269,40 Kč, se zaokrouhlením na celé koruny nahoru dle § 146 odst. 1 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, 12 270, - Kč.

Poučení:

Proti rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud. Pokud svým významem kasační stížnost podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, odmítne ji Nejvyšší správní soud pro nepřijatelnost (§ 104a odst. 1 s. ř. s.).

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Praze 12. 8. 2025

Mgr. Kamil Tojner, v. r.
soudce